DOI: 10.22067/social.2022.75694.1150
مقالهٔ پژوهشی-مطالعهٔ موردی

رابطهٔ بین ملاک‌های همسرگزینی با احساس مثبت به همسر: نقش میانجی احساس انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده

نجمه آرین (کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی، گروه روان‌شناسی، دانشکدهٔ علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران)

najme2811@ped.usb.ac.ir

علی فرنام (دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشکدهٔ علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران. نویسندهٔ مسئول)

farnam@ped.usb.ac.ir

چکیده

انتخاب همسر مناسب اساسی‌ترین تصمیمی است که بر همه ابعاد زندگی تأثیر می‌گذارد. با توجه به اهمیت ازدواج و قوام و استحکام خانواده، پژوهش حاضر به‌منظور بررسی رابطه بین ملاک‌های همسرگزینی و احساس مثبت به همسر با نقش میانجی احساس انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده انجام شده است. نوع تحقیق کاربردی، روش استفاده‌شده توصیفی و تحلیلی از نوع همبستگی بود. همهٔ معلمان شهرستان زاهدان جامعه آماری تحقیق را تشکیل دادند. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۲۵۸ نفر برآورد شد و با روش خوشه‌ای چندمرحله‌ای انجام شد. برای گردآوری داده‌ها از روش تکمیل پرسشنامه اولویت‌بخشی ملاک‌های همسرگزینی، احساس مثبت به همسر و احساس انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها از تحلیل عاملی و مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد. یافته‌های تحقیق نشان داد که انسجام خانواده با ضریب ۰/۲٤۱ و انعطاف‌پذیری خانواده با ضریب۰/۲۰۳،

مجلّهٔ علوم اجتماعی دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، بهار ۱۴۰۱، صص ۲۱۹-۲۴۹

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۲/۱۵ تاریخ تصویب:۱۴۰۱/۰۳/۲۴

نقش میانجیگری را در بین ملاک‌های همسرگزینی و احساس مثبت به همسر ایفا می‌کنند (p<۰/۰۵). ازآنجاکه ضرایب پیش‌بینی‌کننده بیشتر از ۰/۵ هستند، مدل از قدرت پیش‌بینی بسیاری برخوردار است؛ بنابراین نتایج تحلیل همبستگی رابطه مثبت و معنادار میان شاخص‌های ملاک‌های همسرگزینی و احساس مثبت به همسر را با نقش میانجی احساس انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده تأیید می‌کند.

کلیدواژه‌ها: احساس انسجام، احساس مثبت به همسر، انعطاف‌پذیری خانواده، ملاک‌های همسرگزینی.

۱. مقدمه

با توجه به اینکه در قرن بیستم و یکم هستیم و از آن به‌عنوان عصر آگاهی و اطلاع‌رسانی نام برده شده است، هنوز در کشورهای در حال توسعه ازجمله ایران، با چالش‌هایی مانند ضعف در تمایزات اجتماعی، تفاوت‌های نسل‌ها، نظام حقوقی و ارتباط با حقوق زنان و... روبه‌رو هستیم. این امر زمینه را برای افزایش طلاق، کاهش نرخ ازدواج، آزادی‌های داده‌شده به زنان و مشارکت فزاینده آنان در عرصه‌های اجتماعی و سیاسی و همچنین تغییر نگرش به مسائل جنسیتی فراهم کرده است؛ بنابراین برای رسیدن به هدف بهبود رابطه بین ملاک‌های همسرگزینی با احساس مثبت به همسر، محققان و نظریه‌پردازان نظریه‌ها و رویکردهای گوناگونی را طی دوره‌های مختلف ارائه کرده‌اند (قنبری‌پناه و شریف‌مصطفی[1]، ۲۰۱۹، ص. ۱۹۶؛ اوریل[2]، ۲۰۱۵، ص. ۹۹). یکی از این رویکردها، توجه انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده است که نقش بسیار مؤثری در این زمینه دارد. یا از نگاه دیگر، خانواده اولین و منحصربه‌فردترین نهاد اجتماعی است که سلامت و موفقیت جامعه در گرو سلامتی، رفاه و رضایت اعضای آن است (صیادی، گلمکانی، ابراهیم، و ساکی[3]، ۲۰۱۸، ص. ۱۳۰۸)؛ زیرا سلامت روانی فرد و جامعه را تضمین می‌کند و زمینه‌ساز بسترسازی مناسب ازدواج را به

1. Ghanbari Panah & Sharif Mustaffa
2. Averill
3. Sayyadi, Golmakani, Ebrahimi & Saki

وجود می‌آورد (نورانی و رفیعی، ۲۰۱٤، ص. ۱۲)؛ ازاین‌رو خانواده نقش بسیار مهمی در بسترسازی معیارهای همسرگزینی دارد (مک‌دوگال[1] و همکاران، ۲۰۱۸، ص. ۱۳).

از مباحث تعیین معیارهای انتخاب همسر به عشق، رابطه مثبت، وفاداری و تعهد، همدلی و تفاهم و حس مثبت به همسر می‌توان اشاره کرد. احساس مثبت به همسر در تعیین عملکرد انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده نقش مؤثری می‌تواند داشته باشد و زمانی حاصل می‌شود که زن و شوهر از ازدواج با یکدیگر رضایت داشته باشند (لعل‌بخش، سوانی و شفیع‌آبادی، ۱۳۹۰، ص. ۱۰۵؛ نظر[2] و همکاران، ۲۰۱۱). انسجام خانواده پیوندی عاطفی بین اعضاست که باعث تقویت عملکرد نقش‌های اعضای خانواده و حفظ مرزهای خانوادگی می‌شود و از تأثیر منفی عواملی چون مسائل ارتباطی، شغلی و... جلوگیری می‌کند (لینگرن[3]،۲۰۰۳، ص. ۱۹)، اما انعطاف‌پذیری خانواده، توانایی برخورد مناسب با مسائل زندگی و تغییرات درون رابطه و قدرت سازگاری است که باعث تداوم رابطه می‌شود. خانواده‌هایی که در مواجهه با سختی‌ها و مشکلات زندگی سطح مناسبی از انعطاف‌پذیری دارند، تأثیر مثبت بر سلامت روانی و عاطفی اعضای خانواده خود می‌گذارند. افراد انعطاف-پذیر دارای سلامتی روان هستند؛ چراکه این ویژگی به نوبۀ خود سبب می‌شود تا این افراد به سلامت طرف مقابلشان نیز اهمیت دهند. انعطاف‌پذیری به‌شکل مدیریت دموکراتیک خانواده خود را نشان می‌دهد که در این حالت همه اعضای خانواده در تصمیم‌گیری‌ها مشارکت داده می‌شوند (السون[4]، ۲۰۰۰، ص. ۱٤٥). گاتمن[5] (۲۰۱٤) تعاملات زوجین را در پیش‌بینی نوع ازدواج مؤثر می‌داند که در این تعاملات انعطاف‌پذیری نیز نقش مهمی دارد؛ بنابراین عوامل متعددی ازجمله ملاک‌های همسرگزینی و عواطف بین زوجین را می‌توان از عوامل مهم در انسجام زندگی مشترک و همچنین انعطاف‌پذیری خانواده دانست.

1. McDougal
2. Nazare
3. Lingren
4. Olson
5. Gottman

هدف این پژوهش، بررسی رابطهٔ میان ملاک‌های همسرگزینی و احساس مثبت به همسر با نقش میانجی انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده برای حفظ و تداوم زندگی است و به‌دنبال پاسخگویی به این فرضیه‌های کلیدی است:

۱. بین ملاک‌های همسرگزینی و انسجام خانواده رابطه معناداری وجود دارد.

۲. بین ملاک‌های همسرگزینی و انعطاف‌پذیری خانواده رابطه معناداری وجود دارد.

۳. بین انسجام خانواده و احساسات مثبت به همسر رابطه معناداری وجود دارد.

٤. بین انعطاف‌پذیری خانواده و احساسات مثبت به همسر رابطه معناداری وجود دارد.

۵. بین ملاک‌های همسرگزینی و احساسات مثبت به همسر با نقش میانجی انسجام خانواده رابطه معناداری وجود دارد.

٦. بین ملاک‌های همسرگزینی و انعطاف‌پذیری خانواده با نقش میانجی احساسات مثبت به همسر رابطه معناداری وجود دارد.

۲. مبانی نظری تحقیق

۲. ۱. پیشینهٔ تحقیق

مطالعات دربارهٔ ملاک‌های همسرگزینی با احساس مثبت به همسر و احساس انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده دارای سابقه طولانی و غنی است (کالین و هیوستون[1]، ۲۰۰٦، ص. ۱۹). در همین زمینه، یوسفی و باقریان (۱۳۹۰) بیان کردند که ملاک‌های همسرگزینی و فرسودگی زناشویی نقش پیش‌بینی‌کننده‌ای در تمایل به ادامه زندگی مشترک و انسجام خانواده ایفا می‌کنند. زوجینی که در روابطشان صمیمیت و احساسات مثبت جریان ندارد، نمی‌توانند برای تأمین نیازهایشان به طرف مقابل تکیه کنند و روابطشان لذت‌بخش نیست. خادمی و صادقیان (۱۳۹۱) در تحقیق خود گزارش کردند که معیارهای همسرگزینی در افراد با انعطاف‌پذیری کم و زیاد متفاوت است. کاراندیش (۱۳۹۳) نشان داد که تمامی مؤلفه‌های

1. Caughlin & Huston

عشق با انسجام خانواده رابطـه مسـتقیم معنـاداری دارنـد و مؤلفـه‌های هـوس و صـمیمیت به‌ترتیب بیشترین و کمترین شدت رابطه را با انسجام خانواده دارند. براساس پژوهش خجیر (۱۳۹٦)، کاهش انسجام به کاهش احساسات مثبت و کیفیت روابط میـان اعضـای خـانواده، رواج روابط فرا زناشویی و سردی بین زوجین منجر می‌شود. کـاهش تـدریجی دلبسـتگی و احساسات مثبت میان زوجین به فرسودگی زناشویی می‌انجامـد. پیـری (۱۳۹۷) در پـژوهش خود بیان کرد که انسجام و انعطاف‌پـذیری خـانواده در احساسـات مثبـت و تـداوم زنـدگی زناشویی نقش دارند. همچنین طبق گزارش شاره و اسحاق‌ثانی (۱۳۹۷)، زوجین می‌توانند بـا درک متقابل از یکدیگر و نشان دادن انعطاف‌پذیری در رفتارشان، زندگی باثبـات و موفـق و درنتیجه با انسجام بیشتری را تجربه کنند. روابط صمیمی، انسجام خانواده و احسـاس مثبـت متقابل زوجین را تقویت می‌کند و به اجتماع روح و سرزندگی می‌دهد. سـلگی (۱۳۹۸) نیـز نشان داد که رضایت جنسی، صمیمیت و احساسات مثبت دربارهٔ همسر، انسجام خـانوادگی را پیش‌بینی می‌کنند. یافته‌های مطالعه منـافی و دهشـیری (۱۳۹۸) حـاکی از ایـن اسـت کـه انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده و مؤلفه‌های سازگاری و تحمل با صمیمیت اجتماعی رابطه مثبت دارند. همچنین انسجام و انعطاف‌پذیری، تنظیم عواطف و احساسات قادرند صمیمیت اجتماعی را پیش‌بینی کنند؛ با وجود ایـن، انعطـاف خـانواده نقـش مـؤثرتری در پـیش‌بینـی صمیمیت ایفا می‌کند. نتایج پژوهش نجفعلی قندهاری، مختاری و برهانی (۱٤۰۱) نشـان داد که خلق مثبت به بهبود انعطاف‌پذیری شناختی افراد و از طریق آن به عملکرد بهتر آن‌هـا در آزمون خلاقیت می‌انجامد.

گرین و ورنر[1] (۱۹۹٦) دریافتند که خانواده‌های با انسجام زیاد احتمالاً از لحـاظ محبـت، ملایمت و صمیمیت نیز امتیاز بسیاری دارند و مدت‌زمان بیشتری را صرف یکدیگر می‌کننـد (به نقل از دیگزیت و راماچندران[2]، ۲۰۱۹، ص. ۳٦۷). به عقیدهٔ فلیـپس و سـوینی[3] (۲۰۰۵)،

1. Green & Werner
2. Dixit & Ramachandran
3. Phillips & Sweeney

ملاک‌های همسرگزینی به‌نوعی مسئولیت نبود انسجام و پایداری در زندگی مشترک را بر عهده دارد. ازدواج براساس روابط احساسی پیش از ازدواج و بی‌توجهی به ملاک‌های همسرگزینی باعث کاهش رضایت از زندگی، کمبود نشاط و روابط عاطفی ضعیف می‌شود. ارس[1] و همکاران (۲۰۰۸) نیز دریافتند، افرادی که در مواجهه با رویدادهای هیجانی با ماهیت خنثی و نامعلوم انعطاف‌پذیر هستند، تمایل بیشتری دارند تا احساسات و هیجانات مثبت خود را ابراز کنند. گلیکسون[2] (۲۰۱۰) نشان داد که بین ملاک‌های همسرگزینی و ثبات ازدواج و انسجام خانواده رابطه معناداری وجود دارد. الندورف و گیمیر[3] (۲۰۱۳) دریافتند که جنسیت، تحصیلات و انتخاب همسر به‌عنوان مهم‌ترین عامل تعیین‌کننده ابعاد کیفیت زناشویی و انسجام خانواده ظاهر می‌شوند.

به‌عقیدهٔ ویدس، هیلپرت، هاسبک، رندال و بودنمن[4] (۲۰۱٦)، افراد درباره چیستی عشق و نوع ابراز آن به یکدیگر نگرش‌های متفاوت دارند که این نگرش‌ها با انسجام و تداوم رابطه، رفتار و رضایت از پیوند عاشقانه رابطه دارد. ونگ، چن و یو[5] (۲۰۱۷) نیز بیان کردند که تجربه هیجان و احساسات مثبت به افراد انگیزه می‌دهد تا با اطرافیان خود وارد تعامل شوند. افراد با احساسات و خلقیات مثبت در مقایسه با زمانی که خلق آن‌ها منفی یا حتی خنثی است، از انعطاف بیشتری برخوردارند. افراد دارای عواطف مثبت، الگوهایی از تفکر را نشان می‌دهند که به‌شکل غیر قابل‌ملاحظه‌ای انعطاف‌پذیر و خلاقانه است. احساسات مثبت، تمایل به تنوع‌طلبی فرد در انتخاب گزینه‌های متعدد رفتاری را افرایش می‌دهد. همچنین کورت و گانداز[6] (۲۰۲۰) در پژوهش خود دریافتند که انعطاف‌پذیری نقش مؤثری در احساسات مثبت، صمیمیت و رضایت زناشویی زوجین دارد.

1. Arce
2. Gilcksohn
3. Allendorf & Ghimire
4. Vedes, Hilpert, Nussbeck, Randall & Bodenmann
5. Wan, Chen & Yue
6. Kurt & Gunduz

۲. ۲. چارچوب نظری تحقیق

کارکرد روابط بین ملاک‌های همسرگزینی با احساس مثبت به همسر و انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده نقش بسیار مهمی در ازدواج دارد و اثرات مفیدی می‌تواند بر بهزیستی ذهنی، عاطفی و سلامت روانی زوجین داشته باشد (ریس و گیبل[1]، ۲۰۰۳، ص. ۱۹؛ ویسمن و باوکوم[2]، ۲۰۱۲، ص. ٤)؛ بنابراین بررسی رابطه بین ملاک‌های همسرگزینی با احساس مثبت به همسر و احساس انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده در کشورهای مختلف ممکن است فرصت‌های مهمی را فراهم کند که نه‌تنها برای آزمایش جهانی بودن متغیرهایی بر کیفیت زناشویی در خانواده کشور غربی تأثیر می‌گذارند، بلکه با ارائه فرصت‌های تحقیقاتی جدید در چشم‌انداز نظری گسترده‌تر باعث بهبود مفهوم‌سازی ازدواج، نقش همسران و ملاک‌های همسرگزینی و بهبود احساس انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده خواهد شد (امام‌اوغلو، ادس و ویسفلد[3]، ۲۰۱۹؛ سلجوک و امام‌اوغلو[4]، ۲۰۱۸، ص. ۲۵)؛ به‌عنوان‌مثال، در برخی از کشورهای شرقی ممکن است ازدواج‌ها به‌جای تأکید بر نگاه غربی بر روابط شخصی و رضایت، به‌منظور خدمت به کارکردهای ابزاری بیشتری مانند اتحاد دو خانواده گسترده به کار گرفته شده است (لالوند، هینی، پاننو و تاتلا[5]، ۲۰۰٤، ص. ۵۰۷).

نظریه‌های گوناگون جامعه‌شناختی دربارهٔ همسرگزینی با احساس مثبت به همسر و انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده ارائه شده است که یکی از آن‌ها نظریه نیازهای مکمل است. این نظریه معتقد است که افراد براساس ملاک‌های واجد شرایط خود، فردی را به‌عنوان همسر انتخاب می‌کنند که خصوصیات روان‌شناختی مکمل‌شان را داشته باشد. این نظریه تأکید می‌کند که دو فرد از لحاظ قابلیت‌های ذهنی، از یک سو میان آنان پیوند ایجاد می‌شود

1. Reis & Gable
2. Whisman & Baucom
3. Imamoğlu, Ads & Weisfeld
4. Selcuk and Imam oglu
5. Lalonde, Hynie, Pannu & Tatla

و از سوی دیگر به ارضای زندگی زناشویی کمک می‌کنند (کلدی و غفوریان قالیباف، ۱۳۸۷، ص. ۱٦۳). دیگر نظریه همسرگزینی و نقش خانوده، نظریه تصور از همسر مطلوب است که برای بیان تصوری به کار می‌رود که جوانان از ویژگی‌های فرد مدنظرشان به‌منظور ازدواج در ذهن خود می‌سازند. در این نظریه به ارزش‌های فرهنگی و نیازهای شخصی افراد توجه می-شود. این نظریه بیان می‌کند که افراد بر ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی خانواده و جنبه‌های روان‌شناختی و فیزیکی فرد تأکید دارند (کلدی و غفوریان قالیباف، ۱۳۸۷، ص. ۱٦٤).

در ادبیات رایج است که رابطه بین ملاک‌های همسرگزینی با احساس مثبت به همسر و احساس انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده، تأثیر زیادی بر موفقیت افراد و توانایی آن‌ها در داشتن زندگی خوب و زمینه بهبود امید، خلاقیت و ثبات زندگی افراد گذاشته است (چاگ و یلدیریم[1]، ۲۰۱۸، ص. ۷۰۲). مفاهیم و ساختارهایی مانند درگیرشدن در رابطه عمیق، عشق، محبت و ازدواج است که باعث می‌شود فرد احساس ارزشمندی کند (گیلهام و سلیگمن[2]، ۱۹۹، ص. ۱۷۳). در همین زمینه، باس[3] (۱۹۸۹) تأکید دارد که همسرگزینی پدیده‌ای روان‌شناختی است و به مواردی مانند انتخاب تصادفی از میان مجموعه محدودی از افراد شبیه به خود فرد، همتاهمسری یا گرایش به انتخاب همسر مشابه با خود، سود بردن از رابطه عاشقانه و حفظ هماهنگی در تفکر و ارتباطات اجتماعی خود اشاره دارد (به نقل از یوسفی و باقریان، ۱۳۹۰، ص. ۲۸۹). اسپانیر و فلیسینگر[4] (۱۹۸۳) چهار عامل وابسته به هم را در سازگاری زوجین مؤثر می‌دانند. این عوامل اجماع زوجین، وحدت زوجین، رضایت زوجین و ابزار دلبستگی است که بین خانواده‌ها وجود دارد؛ بنابراین خانواده می‌تواند به افزایش برآوردن نیازهای اساسی مانند عشق و مهربانی، تعلق، امنیت، لذت و رضایت زوجین کمک کند (به نقل از خطیبی، ۱۳۹۵، ص. ۱۳۹). همچنین کار و کلس[5] (۲۰۰۸) تعامل بین

1. Çağ & Yıldırım
2. Gillham & Seligman
3. Bass
4. Spanier & Fliesinger
5. Carr & Kellas

جنسیت، نژاد و دیگر مقوله‌های تفاوت در زندگی فردی، شیوه‌های اجتماعی، ترتیب‌های نهادی و ایدئولوژی‌های فرهنگی و نتایج این تعاملات را برحسب قدرت در انتخاب همسرگزینی تعریف می‌کنند. در ادامه، تعریف متغیرهای تحقیق ارائه شده و در انتهای مبانی نظری به ترسیم مدل مفهومی این تحقیق اشاره شده است.

۲. ۲. ۱. احساس انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده

انسجام به‌عنوان یکی از ساختارهای پر نفوذ خانواده، احساس همبستگی، پیوند و تعهد عاطفی است که اعضای یک خانواده به یکدیگر دارند. لینگر[1] (۲۰۰۳) انسجام را به‌صورت احساس نزدیکی عاطفی با افراد دیگر تعریف می‌کند. از نظر او، دو کیفیت مربوط به انسجام در خانواده، مشتمل بر تعهد و وقت گذراندن با هم است، اما از نظر اولسون[2] (۱۹۹۹) انعطاف‌پذیری به‌صورت مقدار تغییراتی تعریف شده است که در نقش‌ها، قوانین، کنترل و انضباط خانواده وجود دارد. در خانواده منعطف، رهبری و مدیریت خانواده، دموکراتیک است و کمتر حالت استبدای دارد؛ بنابراین به عقیده توماس و اولسون[3](۱۹۹۳)، براساس محتوایی که اعتماد و همکاری را در بین افراد وجود می‌آورد، سه نوع انسجام وجود دارد: انسجام احساسی که در آن اعتماد و همکاری براساس تشابه ویژگی‌ها و احساس به یکدیگر پیوستگی را به دنبال می‌آورد، انسجام هنجاری که براساس آن ارزش‌ها و عقاید مشترک‌اند و انسجام ابزاری که مشارکت و همکاری براساس منافع تجاری دوطرفه است.

۲. ۲. ۲. ملاک‌های همسرگزینی

امروزه نفوذ جامعه بر الگوهای همسرگزینی موجب می‌شود که اعضای آن به ازدواج با افرادی خاص تشویق یا حتی مجبور شده و از ازدواج با افراد دیگر منع شوند؛ درنتیجهٔ این فرایند است که می‌توان الگوی درون‌همسری (گزینش همسر از درون گروه اجتماعی خود) و برون‌همسری (گزینش همسر در خارج از گروه اجتماعی خود) را در جوامع گوناگون

1. Lingern
2. Olson
3. Thomas & Olson

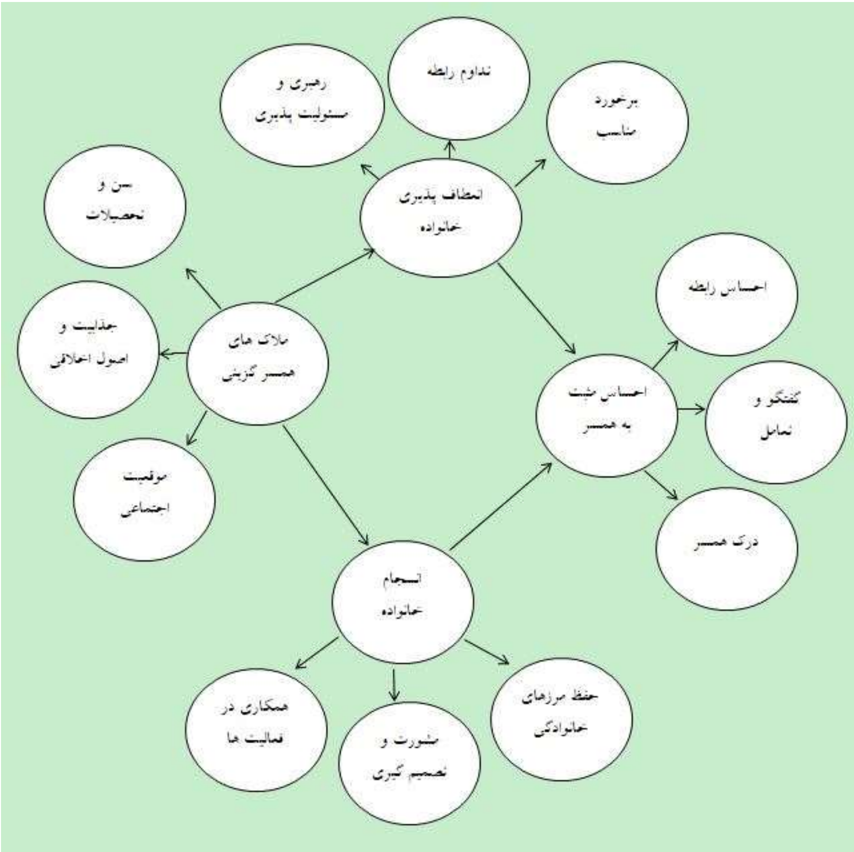
مشاهده کرد. بیشتر محققان بر تشابه و همسان‌گزینی در مکان زندگی و تولد، طبقه اجتماعی، صفات اخلاقی و ویژگی‌های روان‌شناختی، مذهب و دین، سن و سال و ویژگی‌های فرهنگی و نژادی تأکید داشته‌اند (آرین، ۱۳۹۹، ص. ٢٤)؛ بنابراین معیارها در شکل‌دهی به همسر آرمانی و خانواده کارآمد در ذهن‌ها و تأثیر عملی آن بر شکل‌گیری خانواده، می‌تواند شاخصی عام در جوامع مختلف برای شکل گرفتن خانواده کارآمد به شمار آید.

۲. ۲. ۳. احساس مثبت نسبت به همسر

ایجاد حفظ روابط صمیمانه و ارضای نیازهای عاطفی و روانی در زندگی مشترک، مهارت و هنری است که علاوه‌بر سلامت روانی و تجربیات سالم اولیه، به داشتن نگرش‌های منطقی و کسب مهارت‌ها و به‌کارگیری آن‌ها نیز نیاز دارد. تحقیقات نشان می‌دهد که ریشه بسیاری از مشکلات صمیمیت و وجود مشکلات ارتباطی بین همسران است و نارضایتی از صمیمیت ممکن است موجب افزایش برخوردها و کاهش رضایت زناشویی و بروز مشکلات عاطفی و روانی شود (شلتون و گوردون[1]، ۲۰۰۸). رضایت زناشویی در زوجینی که از صمیمیت بیشتری برخوردارند، می‌تواند بیشتر باشد؛ به‌عبارتی زوج‌هایی که صمیمت بیشتری دارند، ممکن است توانایی بیشتری در برخورد با مسائل زندگی داشته باشند و در تغییرات مرتبط با رابطه خود انعطاف‌پذیری داشته باشند؛ درنتیجه رضایت بیشتری در زندگی زناشویی خود تجربه خواهند کرد (پاتریک، سلز، جوردان و فولرود[2]، ۲۰۰۷)؛ بنابراین صمیمیت فرایندی بین همسران است که به‌وسیله آن زوجین می‌توانند جنبه‌های درونی خود را آشکار کرده و دیگری را درک کنند. این تعامل با مراقبت، توجه و تأیید همراه است. همچنین صمیمیت در روابط زناشویی الگوی رفتاری بسیار مهمی مفهوم‌سازی شده است که جنبه‌های عاطفی، هیجانی و اجتماعی نیرومندی دارد و برپایه پذیرش، رضایت خاطر و عشق شکل می‌گیرد. فردی که میزان صمیمت بیشتری را در روابط تجربه می‌کند، قادر است خود

1. Shelton & Gordon
2. Patrick, Sells, Giordano & Follerud

را به شیوه مطلوب‌تری در رابطه عرضه کرده و نیازهای خود را به‌شکل مؤثرتری به شریک و همسر خود ابراز کند (جانگ و ریس[1]، ۲۰۱٦)؛ بنابراین ما از این شاخص بـرای ارائـه مـدل مفهومی مدنظر استفاده کردیم که در شکل ۱ ملاحظه می‌شود.

شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق

1. Jong & Reis

۳. روش تحقیق

این تحقیق از نظر ماهیت از نوع تحقیقات کمی است، از نظر هدف، از نـوع تحقیقـات کاربردی و از لحاظ گردآوری داده‌ها جزو تحقیقات توصیفی از نوع پیمایشی اسـت. جامعـه آماری این تحقیق همهٔ معلمان شهرستان زاهدان بودند که حـدود ۷۸۱۱ نفـر بودنـد. حجـم نمونه با خطای ۰/۰۶ و براساس نرم‌افزار کـوکران ۲۵۸ نمونـه محاسـبه شـد و بـین جامعـه معلمان به‌صورت تصادفی توزیع و پخش شد. از نظر کلـاین[1] در پـژوهش‌هـای مـدل‌سـازی به‌ازای هر متغیر۱۰ تا ۲۰ نفر برای نمونه لازم است، اما حداقل حجم نمونه ۲۰۰ نفر باشد (به نقل از ارین، ۱۳۹۹).

ملاک‌های ورود افراد به پژوهش، تمایل به همکاری، تأهل معلمان و بازنشسته‌نبودن آن‌ها و ملاک‌های خروج آن‌ها ناقص و ناخوانا بودن پرسشنامه‌ها، مجرد بودن و داشـتن اختلالـات روان‌شناختی نظیر افسردگی بود.

جدول ۱. شاخص‌ها و متغیرهای به‌کاررفته در تحقیق

معیار	شاخص
ملاک‌های همسرگزینی	سن، شغل، جذابیت ظاهری، درآمد، تناسب فرهنگی خانواده‌ها (مانند داشتن زبان، تحصیلات و وضع خانوادگی یکسان)، تناسب موقعیت اجتماعی خانواده‌ها (مانند داشتن شغل، وضع اقتصادی و درآمد یکسان)، تحصیلات، سلامت جسمانی، سلامت روانی، توانایی تصمیم‌گیری، ارتباط اجتماعی خوب، توانایی بیان احساسات، نظرها و خواسته‌ها، عفت و پاکدامنی، نبود ازدواج قبلی، توافق اخلاقی و مذهبی، قومیت یکسان، اصالت خانوادگی، ویژگی‌های شخصیتی، مسئولیت‌پذیری، عشق و علاقه، نداشتن رابطه جنسی قبل از ازدواج، استقلال رأی (وابستگی‌نداشتن به خانواده).
احساس مثبت نسبت به همسر	احساس شما به همسرتان به‌عنوان یک دوست، احساس شما به آینده رابطه زناشویی، احساس شما به ازدواج با همسرتان، احساس شما به خوشحالی همسرتان، درک همسرتان از ناراحتی‌ها، درک شما ار همسرتان، اعتماد همسرتان، رابطه همسرتان با

1. Klein

شاخص	معیار
دیگران، تماس بدنی با همسرتان، نزدیکی با همسرتان، گفت‌وگو و صبحت با همسرتان، احساس شما درباره بوسیدن همسرتان، احساس شما به نشستن به همسرتان.	
کمک کردن به همسر، استفاده پیشنهاد فرزندان برای حل مشکل، تصمیم‌گیری با فرزندان، مشارکت اعضای خانواده، انجام فعالیت‌های مشترک، مسئولیت‌پذیری خانه، نظم و انضباط، رهبری و قدرت، انجام تکلیف خانوادگی، احساس نزدیکی خانواده، انعطاف‌پذیری در مقررات خانوادگی، با هم بودن اعضای خانواده.	احساس انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده

۳. ۱. ابزار تحقیق

الف. پرسشنامه اولویت‌بخشی ملاک‌های همسرگزینی (PCSS)[1]: رفاهی و همکاران (۱۳۸۹) این پرسشنامه را تهیه کردند که حاوی ۲۲ گویه (ملاک) است. در این مقیاس افراد با توجه به نظرات خود، ملاک‌های انتخاب همسر را در دو موقعیت (الف) موقعی که مجرد یا در حال ازدواج بودند و موقعیت (ب) که چندسالی از ازدواج آن‌ها گذشته است، از ۱ تا ۵ اولویت‌بندی می‌کنند. سؤالات به‌صورت لیکرت است و برای هرکدام از گزینه‌ها، امتیاز ۱ (بسیار بی‌اهمیت)، ۲ (بی‌اهمیت)، ۳ (بی‌تفاوت)، ٤ (مهم) و ٥ (بسیار مهم) در نظر گرفته - شده است. این مقیاس در ایران روی ٥٤٣ زوج اجرا شده است و هنجاریابی پرسشنامه نیز با استفاده از روش‌های روان‌سنجی کلاسیک و تحلیل عاملی اکتشافی با روش مؤلفه‌های اصلی انجام گرفت. با توجه به چندارزشی بودن پاسخ‌ها، با استفاده از فرمول آلفای کرونباخ اعتبار کل پرسشنامه ۸۸٪ محاسبه شد. اعتبار پرسشنامه نیز در بعد فرایندی ۸۵٪ و بعد محتوایی ٧٤٪ به دست آمد.

ب. پرسشنامه احساس مثبت به همسر (PFQ)[2]: مقیاس احساس مثبت به همسر ابزاری ۱۷ سؤالی درباره احساسات گوناگون زوجین درباره یکدیگر است. الیری و تورکویتز[3] در

1. Preference Criteria of Spouse selection Inventory
2. Positive Feeling Questionnaire
3. O'Leary & Turkewitz

سال ۱۹۸۱ این مقیاس را به‌منظور اندازه‌گیری عواطف مثبت یا عشق به همسر ساختهند و مظاهری و پوراعتماد (۱۳۸۰) ترجمه کردند. بخش اول آن شامل ۸ سؤال است که برای هر گزینه نمره ۱ (فوق‌العاده منفی)، ۲ (نسبتاً منفی)، ۳ (کمی منفی)، ٤ (خنثی یا بی‌تفاوت)، ٥ (کمی مثبت)، ٦ (نسبتاً مثبت) و ۷ (فوق‌العاده مثبت) در نظر گرفته شده است. بخش دوم نیز شامل ۹ عبارت است که به‌صورت قبلی نمره‌گذاری می‌شود. دامنهٔ نمرات نیز بین ۱۷ تا ۱۱۹ است و نمرات بیشتر به معنی احساسات مثبت بیشتر است. همسانی درونی این مقیاس در ایران ۰/۸۹ محاسبه شده، پایایی مقیاس از طریق آزمون مجدد با فاصله ۱ تا ۳ هفته ۰/۹۳ و همچنین ضریب همبستگی آن با پرسشنامه رضایت زناشویی۰/۷گزارش شده است. متخصصان نیز روایی محتوای آن را تأیید کرده‌اند (الیری، فینچام و تورکویتز[1]، ۱۹۸۳، ص. ۹٤۹).

ج. مقیاس ارزیابی انعطاف‌پذیری و انسجام خانواده (FACES-III)[2]: این پرسشنامه از مطالعه اولسون (۱۹۸۵) اقتباس شده و ابزاری بیست‌سؤالی است که برای سنجش دو بعد عمده عملکرد خانواده یعنی همبستگی و انطباق‌پذیری تدوین شده است. این مقیاس براساس الگوی حلقوی پیچیده عملکرد خانواده ساخته شده است و بر وجود سه بعد محوری در عملکرد خانواده یعنی همبستگی، انطباق‌پذیری (قدرت تغییر یا انعطاف) و ارتباط تأکید دارد که به سنجیدن نظر اعضا دربارهٔ خانواده خود در وضع حاضر و در وضعیت دلخواه آن‌ها می‌پردازد؛ بنابراین به ۲۰ سؤال به دو طریق متفاوت پاسخ داده می‌شود. نمره کل این پرسشنامه جمع نمره تمام پرسش‌هاست؛ بدین‌گونه‌که نمره همبستگی خانواده با جمع نمره سؤال‌های فرد و نمره انطباق‌پذیری خانواده با جمع نمره سؤال‌های زوج به دست می‌آید. هرچه نمره همبستگی بیشتر باشد، خانواده به‌هم‌تنیده‌تر است و هرچه نمره انطباق‌پذیری بیشتر باشد، خانواده آشفته‌تر محسوب می‌شود. این پرسشنامه با آلفای ۰/٦۸

1. Aliri, Finchham and Turkwitz
2. FACES III (Family Adaptation and Cohesion Scales)

برای هر دو بعد، آلفای ۰/۷ بـرای همبسـتگی خـانواده و آلفـای ۰/٦٢ بـرای انطبـاق‌پـذیری خانواده، از همسانی درونی نسبتاً خوبی برخوردار است. اطلاعات بازآزمایی در اختیار نیست، اما ضرایب همبستگی در بازآزمایی بـرای همبسـتگی خـانواده ۰/۸۳ و بـرای انطبـاق‌پـذیری خانواده ۰/۸۰ بود که بیانگر ثبات بسیار خوبی است. این پرسشنامه از روایی صـوری خـوبی نیز برخوردار است (ثنایی و همکاران، ۱۳۸۷).

۳. ۲. شیوه اجرای تحقیق

شیوه اجرای پژوهش به ایـن صـورت بـود کـه ابتـدا از پـنج ناحیـه آمـوزش‌وپرورش شهرستان زاهدان به روش تصادفی ناحیه ۲ انتخاب شد. در مرحلهٔ بعد از میان مدارس دوره-های مختلف ابتدایی، متوسطه‌های اول و دوم و دبیرستان‌ها، به‌طور تصادفی مدارس متوسطه اول و پس از آن نیز ۱۰ مدرسه متوسطه اول به‌صورت تصادفی انتخاب شـدند. سـرانجام بـا مراجعه به مدارس منتخب از معلمان پایه‌های اول تا سوم خواسته شد تا در صورت تمایل با پژوهشگر همکاری کرده و پرسشنامه‌های پژوهش را تکمیل کنند. درنهایت، اطلاعات مربوط به ٢٤٦ نفر (١٦٢ نفر خانم و ٨٤ نفر آقا) جمع‌آوری شد که جامع آماری این تحقیق را شکل داده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از نرم‌افزارهای اسمارت پی‌ال‌اس[1] و اس‌پـی‌اس‌اس[2] شاخص‌های آمار توصیفی و استنباطی شامل فراوانـی، درصـد و میـانگین، تحلیـل عـاملی و مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد.

٤. یافته‌های تحقیق

آمار توصیفی در این پژوهش نشان می‌دهد که حدود ٦٦ درصد از پاسخ‌دهندگان خـانم و ٣٤ درصد آقا بودند. بیشتر پاسخ‌دهندگان در رده سنی ۳۰ تا ٤٠ سال با سهمی معادل ٣٦/٢ درصد و پاسخ‌دهندگان ۵۱ سال و بیشتر با سهمی معادل ١٤/٢ درصد، کمترین پاسخ‌دهندگان بودند. بیشتر آن‌ها با سهمی معادل ٤٣/٥ درصد مدرک کارشناسی و کمترینِ آن‌ها بـا سـهمی

1. Smart PLS
2. SPSS

معادل ۳/۲ درصد مدرک دکتری داشتند. بیشترین آن‌ها نیز با ۳۱/۷ درصد، ٦ تا۱۰ سال از ازدواج‌شان گذشته بود و کمترین آن‌ها با ۱۰/۹ درصد به‌مدت ۲۰ سال بود که ازدواج کرده بودند.

٤. ۱. برازش مدل

در پژوهش حاضر برای نرم‌سازی متغیرها با استفاده از آزمون کلموگروف-اسمیرنف، سؤالاتی که دارای بار عاملی بیشتر از ۰/۵ بودند، قبول شده و وارد مدل نهایی شدند؛ اما سؤالاتی که بار عاملی کمتر از ۰/۵ داشتند، از مدل نهایی حذف شدند. از سنجه‌های مربوط به متغیر ملاک‌های همسرگزینی ۱۱ سنجه بار عاملی کمتر از ۰/۵ کسب کردند و از مدل نهایی حذف شدند. از هریک از متغیرهای انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده، ۵ سنجه و درنهایت از متغیر احساس مثبت به همسر نیز ٤ سنجه که بار عاملی کمتر از ۰/۵ داشتند، حذف شدند. برای تعیین روایی ابزار سنجش، از روش روایی محتوایی استفاده شد. روایی پرسشنامه‌ها توسط نرم‌افزار اسمارت پی‌ال‌اس و با روش تحلیل عاملی تأییدی سنجیده شد. برای مشخص کردن روایی در روش تحلیل عاملی ابتدا بارهای عاملی سؤالات توسط نرم‌افزار اندازه‌گیری شد. با توجه به تحلیل عاملی انجام‌شده، بار عاملی تمامی سؤالات بیشتر از ۰/۵ بود؛ بنابراین روایی پرسشنامه‌ها تأیید می‌شود. همچنین برای به دست آوردن پایایی پرسشنامه‌ها از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. براساس جدول ۲، ضرایب آلفا نزدیک به یک است؛ بنابراین پرسشنامه‌ها از انسجام درونی مناسب برخوردارند.

جدول ۲. آلفای کرونباخ

متغیرها	آلفا
ملاک‌های همسرگزینی	۰/۷٤٦
انسجام خانواده	۰/۹٦۲
انعطاف‌پذیری خانواده	۰/۹۳۸
احساس مثبت به همسر	۰/۹٤۲

٤. ۲. برازش اندازه‌گیری مدل

به‌منظور سنجش روایی و پایایی مدل اندازه‌گیری از پایایی شاخص، روایی همگرا و روایی تفکیک‌کننده استفاده شد. پایایی شاخص برای سنجش پایایی درونی، شامل سه معیار آلفای کرونباخ، پایایی مرکب و ضرایب بارهای عاملی است. معیارهای آلفای کرونباخ، پایایی مرکب و روایی همگرا در جدول ۳ ارائه شده‌اند.

جدول ۳. گزارش معیارهای آلفای کرونباخ، پایایی مرکب و روایی همگرا

متغیر	آلفای کرونباخ (Alpha ≥ ۰/۷)	ضریب پایایی مرکب (CR ≥ 0/7)	میانگین واریانس استخراجی
ملاک‌های همسرگزینی	۰/۸۹٤	۰/۹۱٦	۰/۵۷۹
انسجام خانواده	۰/۷۵٤	۰/۷۲٤	۰/۵۲۷
انعطاف‌پذیری خانواده	۰/۸۳۷	۰/۸۸٦	۰/٦۱۲
احساس مثبت به همسر	۰/۸۹۷	۰/۹۱۷	۰/۵۹۸

پایایی مرکب برخلاف آلفای کرونباخ که به‌طور ضمنی فرض می‌کند هر شاخص وزن یکسانی دارد، بر بار عاملی حقیقی هرسازه متکی است؛ بنابراین معیار بهتری برای پایایی محسوب می‌شود (فرونل و لارکر[1]، ۱۹۸۱). با توجه به جدول ۳، تمامی متغیرهای پنهان دارای مقدار آلفای کرونباخ و پایایی مرکب بیشتر از ۰/۷ هستند و بیانگر این است که مدل پایایی مناسب دارد. همچنین مقدار متوسط واریانس استخراج‌شده[2] برای متغیرهای مکنون بیشتر از ۰/۵ است؛ بنابراین روایی همگرای مدل‌های اندازه‌گیری نیز مطلوب است.

٤. ۳. برازش مدل ساختاری

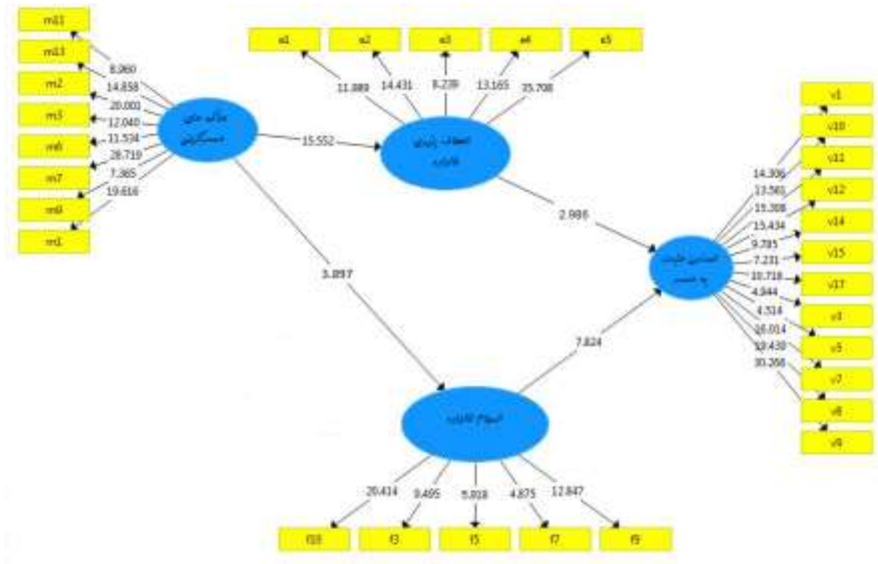
در این بخش روابط بین متغیرهای مکنون ارزیابی می‌شود. در پژوهش حاضر از ضریب معناداری (T-values)، سطح معناداری (P-value) و ضریب تعیین (R^2) استفاده شده است.

1. Fornell & Larcker
2. Average variance extracted

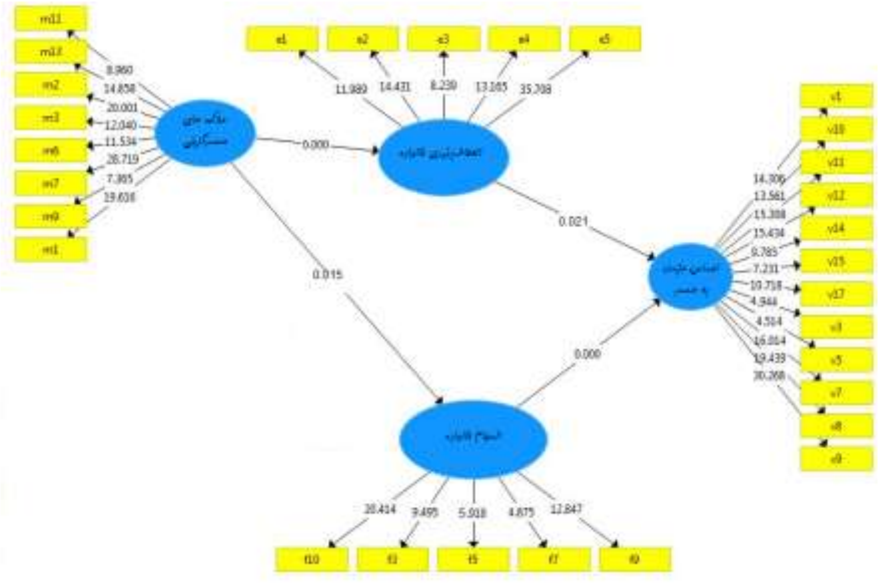
اولین معیار برازش مدل ساختاری، ضرایب معناداری است. این ضرایب برای مدل اجراشده در شکل‌های ۲ و ۳ نشان داده شده است. در این شکل‌ها شاخص‌های متغیر احساس مثبت به همسر شامل (احساس دوستی نسبت به همسر (v1)، احساس نزدیکی به همسر (V10)، احساس مثبت در گفت‌وگو و صحبت با همسر (V11)، تشویق نسبت به رشد و پیشرفت (V12)، احساس طلبِ دلداری از همسر (V14)، احساس مثبت به بوسیدن همسر(V15)، نشستن و درازکشیدن کنار همسر (V17)، احساس سرحال آوردن و خندیدن با همسر (V3)، احساس درک همسر (V5)، احساس اعتماد، احساس تماس بدنی با همسر (V8) و احساس تنهابودن با همسر (V9) است.

متغیر ملاک‌های همسرگزینی دربرگیرنده شاخص‌های مانند عوامل فردی و خانوادگی (M11)، تناسب قومیت و مذهب (M13)، سلامتی (M2)، مهارت ارتباطی (M3)، حل مسئله در تصمیم‌گیری (M6)، اصالت (M7)، عشق و صمیمیت (M9) و عفت و پاکدامنی(M1) است.

متغیر انعطاف‌پذیری حاوی شاخص‌هایی مانند رهبری خانواده (E1)، انضباط فرزندان (E2)، تنبیه فرزندان (E3)، رعایت مقررات E4) و همکاری در حل مشکلات (E5) است. متغیر انسجام اجتماعی شامل شاخص‌های احساس نزدیکی خانواده به همدیگر (f10)، مشورت در تصمیم‌گیری (f3)، انجام فعالیت‌های مشترک (f5)، همکاری (f7) و تأیید دوستان همدیگر (f9) است.

شکل ۲. نتایج آزمون ضرایب معناداری (T-values)

شکل ۳. نتایج سطح معناداری (P-value)

همان‌طورکه در شکل‌های 2 و 3 مشاهده می‌شود، ضـرایب معنـاداری (t-value) از ۱/۹٦ بیشتر است و سطوح معناداری (P-value) کمتر از ۰/۰۵ است که این امر معناداربودن روابط بین متغیرها را در سطح اطمینان ۹۵ درصد نشان می‌دهد.

ضریب تعیین (R^2) مربوط به متغیرهای مکنون درون‌زای مدل نیـز معیـار دیگـری بـرای بررسی برازش مدل ساختاری اسـت. داوری و رضـازاده (۱۳۹۵) سـه مقـدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/٦۷ را به‌عنوان ملاک‌های ضعیف، متوسط و قوی بودن معرفی کردند. بـا توجـه بـه اینکـه مقـدار (R^2) بـرای سـازه‌های احساسـات ۰/۵٤۲، انسـجام ۰/۵٦۰ و انعطـاف‌پـذیری ۰/۸۸۲ محاسبه شده‌است، مناسب بودن برازش مدل ساختاری تأیید می‌شود.

٤. ٤. برازش کلی مدل

تننهاوس، وینزی، کاتلین و لارو[1] (۲۰۰٤)، نیز معیـاری کلـی بـا عنـوان GoF را پیشـنهاد کردند که می‌تواند شاخصی مطمئن برای برازش کلی محسوب شود که هـر دو بخـش مـدل اندازه‌گیری و ساختاری را کنترل می‌کند؛ بنابراین می‌توان اذعـان کـرد کـه مقـادیر میـانگین اشتراکی هر سازه است که برای بررسی برازش بخش مدل اندازه‌گیری مدل و ارزیابی کیفیت مدل‌های اندازه‌گیری استفاده می‌شود. این معیار نشان مـی‌دهـد کـه چـه مقـدار تغییرپـذیری شاخص‌ها توسط سازه مرتبط با خود تبیین می‌شود؛ بدین‌ترتیب GoF برای مدل پژوهش به-صورت زیر محاسبه شد:

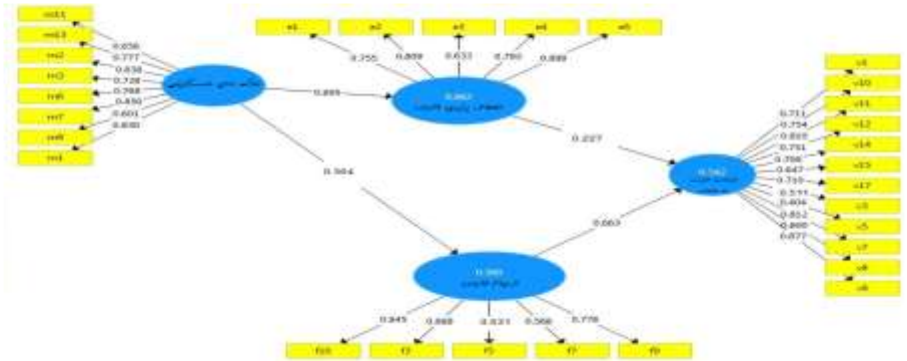
$$GoF= \sqrt{0.70 \times 0.661}= 0/680$$

با توجه به اینکه GoF برابـر بـا ۰/٦۸۰ اسـت، مـدل کلـی پـژوهش از بـرازش مناسـب برخوردار است.

٤. ۵. آزمون فرضیه‌ها

در شکل ٤ ضرایب مسیر هریک از روابط بررسی‌شده ارائه شده است.

1. Tenenhaus, Vinzi, Chatelin & Lauro

شکل ٤. نتایج ضرایب مسیر (استانداردشده)

جدول ٤. آزمون فرضیه‌های تحقیق

مسیر مستقیم	ضریب مسیر (تخمین) استاندارد	ضریب معناداری (t-value)	سطح معناداری (p-value)	نتیجه آزمون فرضیه
ملاک‌های همسرگزینی ← انسجام خانواده	۰/۳٦٤	۳/۸۹۷	۰/۰۱۵	پذیرش
ملاک‌های همسرگزینی ← انعطاف‌پذیری	۰/۸۹۵	۱۵/۵۵۲	۰/۰۰۰	پذیرش
انسجام خانواده ← احساسات مثبت	۰/٦٦۳	۷/۸۲٤	۰/۰۰۰	پذیرش
انعطاف‌پذیری خانواده ← احساسات مثبت	۰/۲۲۷	۲/۹۸٦	۰/۰۲۱	پذیرش
مسیر غیرمستقیم (از طریق میانجی)			**سطح معناداری (p-value)**	**نتیجه آزمون**
ملاک‌های همسرگزینی ← انسجام خانواده ← احساسات مثبت	۰/٦٦۳ * ۰/۳٦٤ =۰/۲٤۱		P<0/05	پذیرش
ملاک‌های همسرگزینی ← انعطاف‌پذیری خانواده ← احساسات مثبت	۰/۸۹۵ * ۰/۲۲۷ =۰/۲۰۳		P<0/05	پذیرش

با مشاهده p-value هریک از متغیرها، چنانچه سطح اطمینان ۹۵ درصد در نظر گرفته شود، مقادیر باید از ۰/۵ بیشتر باشد تا فرضیه‌های پژوهش تأیید شوند؛ بنابراین طبق نتایج

آزمون فرضیه‌های تحقیق، همهٔ تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم در سطح اطمینان ۹۵ درصد مثبت و معنادار است.

نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری نشان می‌دهد که ملاک‌های همسرگزینی با ضریب 0/۵۶۰ و انسجام خانواده با ضریب ۰/۸۸۲ انعطاف‌پذیری خانواده را پیش‌بینی می‌کنند ($p<0/05$). انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده قادر است به‌صورت مستقیم احساس مثبت به همسر را با ضریب ۰/۵٤۲ پیش‌بینی کند. طبق یافته‌ها، ملاک‌های همسرگزینی بر انسجام خانواده با ضریب ۰/۳٦٤، ملاک‌های همسرگزینی بر انعطاف‌پذیری خانواده با ضریب ۰/۸۹۵، انسجام خانواده با ضریب ۰/٦٦۳ بر احساس مثبت به همسر و انعطاف‌پذیری خانواده با ضریب ۰/۲۲۷ بر احساس مثبت به همسر تأثیر مستقیم و معناداری دارند ($p<0/05$). همچنین ملاک‌های همسرگزینی با نقش میانجی و اثر غیرمستقیم انسجام خانواده باضریب ۰/۲٤۱ و انعطاف‌پذیری خانواده باضریب ۰/۲۰۳ احساس مثبت به همسر را پیش‌بینی می‌کنند ($p<0/05$)؛ بنابراین بین ملاک‌های همسرگزینی و احساس مثبت به همسر با نقش میانجی انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده رابطه معناداری وجود دارد. ازآنجاکه ضرایب پیش‌بینی‌کننده بیشتر از ۰/۵ است، مدل از قدرت پیش‌بینی بسیاری برخوردار است.

۵. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری دربارهٔ فرضیه‌های تحقیق نشان می‌دهد که اثرات مستقیم و غیرمستقیم معناداری بین متغیرها وجود دارد. در تبیین این یافته می‌توان بیان کرد که ملاک‌های گزینش همسر سنگ‌بنای ارتباط هستند، زوجین می‌توانند با انتخابی مناسب، احساسات و عواطف مثبتی در زندگی مشترک ایجاد کنند و در برخورد با چالش‌ها و بحران‌ها، انعطاف‌پذیری به خرج دهند که این به نوبهٔ خود بر انسجام خانواده تأثیرگذار است.

همسو با این فرضیه که بین ملاک‌های همسرگزینی و احساس انسجام خانواده رابطه وجود دارد، می‌توان به یافته‌های مطالعات الندورف و گیمیر (۲۰۱۳)، گلیکسون (۲۰۱۰)،

فلیپس (۲۰۰۵) و یوسفی و باقریان (۱۳۹۰) اشاره کرد. ملاک‌های همسرگزینی نظیر سلامت روانی، توانایی تصمیم‌گیری و ارتباط اجتماعی خوب، توانایی بیان احساسات و صمیمیت، مسئولیت‌پذیری با احساس انسجام و پایداری خانواده ارتباط دارد؛ به‌طوری‌که تغییر در آن بر انسجام و پایداری خانواده تأثیر می‌گذارد. ازدواجی که به‌دلیل مادیات و ظواهر روی دهد، بر انسجام خانواده اثری منفی خواهد داشت (عطار، ١٣٩٦). در راستای فرضیه دوم که بین ملاک‌های همسرگزینی و انعطاف‌پذیری خانواده رابطهٔ معناداری وجود دارد، یافته‌های مطالعه خادمی و صادقیان (۱۳۹۱) همسوست. معیارهای همسرگزینی در افراد با مقدار کم یا زیاد انعطاف‌پذیری آن‌ها متفاوت است. افرادی که نگاه فداکارانه و از خود گذشتگی به فرد موردعلاقه‌شان دارند و براین عقیده‌اند که در برابر وی باید منعطف باشند، در انتخاب همسرشان به مهارت‌های انعطاف‌پذیری و ارتباطی توجه بیشتری دارند؛ بنابراین این متغیرها در انتخاب همسر، کارکرد خانواده و سازگاری زناشویی اهمیت بسیاری دارند. همچنین در راستای این فرضیه که بین انسجام خانواده و احساس مثبت به همسر رابطهٔ معناداری وجود دارد، به‌نوعی با یافته‌های مطالعات منافی و دهشیری (۱۳۹۸)، سلگی (۱۳۹۸)، اعظم‌آزاده و عبادی آزمون (۱۳۹۲)، شریفی، کارسولی و بشلیده (۱۳۹۰)، دیگزیت و راماچندران (۲۰۱۹) و گرین و ورنر (١٩٩٦) همسوست و با نتایج مطالعه کاراندیش (۱۳۹۳) ناهمسوست. وی نشان داد که مؤلفه‌های هوس و صمیمیت به‌ترتیب بیشترین و کمترین شدت رابطه را با انسجام خانواده دارند. ازآنجاکه هوس تعامل منفی در نظر گرفته می‌شود، با احساسات مثبت در تضاد است. در تبیین این ناهمسویی می‌توان به متفاوت بودن نمونه مطالعه‌شده اشاره کرد. این پژوهش در میان روان‌شناسان و مشاوران شهر شیراز انجام گرفته است و ابزار پژوهش نیز متفاوت بوده است. از طرفی براساس نتایج پژوهش حاضر، احساسات مثبت باعث می‌شود که زوجین به‌دنبال حل تعارض‌های خود باشند. زوجینی که احساسات منفی خود را بیشتر بروز می‌دهند، با خطر کاهش انسجام روبه‌رو هستند. کاهش انسجام نیز به نوبهٔ خود بر کاهش احساسات مثبت و کیفیت روابط مؤثر است. در همسویی این فرضیه که بین

انعطاف‌پذیری خانواده و احساس مثبت به همسر رابطهٔ معناداری وجـود دارد، مـی‌تـوان بـه یافته‌های مطالعات نجفعلی قندهاری و همکاران (۱٤۰۱)، اشاره و اسحاق‌ثانی (۱۳۹۷)، زبانی (۱۳۹۷)، پیری (۱۳۹۷)، کرمانی مامازندی و رضایی (۱۳۹۵)، کورت و گانداز (2020)، ونگ، چن و یو (۲۰۱۷)، ویـدس و همکـاران (۲۰۱٦)، ورثینگتـون و همکـاران (۲۰۱۵) و سـگال (۲۰۱۵) اشاره کرد. به استناد مطالعات انجام‌شـده چـارچوب سـاختاری روابـط زوجـین بـه کیفیت احساسی رابطه برمی‌گردد که این احساسات باعـث انعطاف‌پـذیری افـراد مـی‌شـود .تجربه احساسات مثبت نیز باعث می‌شود که زوجین پذیرای تغییرات زندگی‌شان باشـند. از طرفی زوجینی که رابطه‌ای منسجم و انعطاف‌پذیر دارنـد، قادرنـد بـا درک متقابـل، عواطـف مثبت بین خود را تنظیم کنند. همسو با این فرضیه که بین ملاک‌های همسرگزینی و احساس مثبت به همسر با نقش میـانجی انسـجام خـانواده رابطـهٔ معنـاداری وجـود دارد، یافتـه‌هـای مطالعات عیسی‌نژاد و هوشمند (۱۳۹۹) و الندورف و گیمیـر (۲۰۱۳) قـرار دارد. احساسـات مثبت باعث رضایت بیشتر و گسترش روابط می‌شود؛ پس تداوم و انسجام ازدواج و همچنین روابط خانوادگی مستلزم عشق و احساسات مثبت زوجین به یکدیگر است. در ناهمسویی با این یافته می‌توان به پژوهش باریکانی، ابراهیم و نویـد (۲۰۱۲) اشـاره کـرد. در صـورتی‌کـه ازدواج عاشقانه باشد، ممکن است به مرور زمان انسجام خود را از دست دهد. در تبیین این یافته می‌توان بیان کرد که احتمالاً این افراد بدون توجه به ملاک‌های همسرگزینی وارد زندگی زناشویی می‌شوند و پس از مـدتی کـه انتظاراتشـان بـرآورده نمـی‌شـود، تعاملـات منفـی را جایگزین تعاملات مثبت می‌کنند؛ بنابراین ازدواجی که با روابط احساسـی پـیش از ازدواج و بی‌توجهی به ملاک‌های همسرگزینی شکل بگیرد، با کاهش رضایت و روابط عاطفی ضـعیف روبه‌رو می‌شـود (رکتـور و همکـاران، ۲۰۰۳). فرضـیه آخـر نشـان داد کـه بـین ملاک‌هـای همسرگزینی و احساس مثبت بـه همسـر بـا نقـش میـانجی انعطاف‌پـذیری خـانواده رابطـهٔ معناداری وجود دارد که به‌نوعی با یافته‌های مطالعه خادمی و صـادقیان (۱۳۹۱) همسوسـت. می‌توان گفت اگر ملاک‌های همسرگزینی به‌طور مناسب شکل بگیرند، فرد می‌تواند از زندگی

مشترک خود احساس رضایت داشته باشد. از طرفی یکی از نیازهای زندگی مشترک، محبت و عشق میان زوجین است. هرکدام از آن‌ها باید به‌گونه‌ای رفتار کنند که مجذوب یکدیگر شوند و بتوانند کانون خانواده را گرم نگه دارند. هرقدر که میزان تعاملات زوجین و احساسات مثبت میان آن‌ها بیشتر و پرجاذبه‌تر باشد، زندگی آن‌ها از انسجام بیشتری برخوردار خواهد شد. چنین خانواده‌ای در فضایی منعطفانه، فرزندان بانشاط و موفق‌تری نیز تربیت می‌کنند. عوامل زیادی در احساس مثبت میان زوجین و انسجام خانواده اثر متقابل دارند؛ ازجمله معیارهای ازدواج، گشودگی احساسی، انعطاف‌پذیری، مشارکت و حمایت متقابل، تلاش برای خشنودی یکدیگر، عشق و علاقه؛ درمقابل، برآورده نشدن نیازهای عاطفی، روانی، جسمی و جنسی و همچنین روزمرگی‌ها، عادی‌شدن، انعطاف نداشتن باعث کم‌رنگ شدن عشق در زندگی زوجین می‌شود.

ازاین‌رو بحث عملکرد ملاک‌های همسرگزینی با احساس مثبت به همسر و احساس انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده در جهت تقویت همسرگزینی، اهمیت بسیاری دارد که باید زوجین جوان توجهی ویژه به آن داشته باشند؛ بنابراین آنچه بیش از همه در حضور و تعامل افراد در خانواده در همسرگزینی نقش دارد، ایجاد و تقویت کلاس‌های آموزشی و مشورت با خانواده است که می‌توان به ایجاد فرصت‌های انتخاب همسرگزینی، تقویت انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده و... بینجامد.

با توجه به نتایج پژوهش پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

- افزایش سطح آگاهی زوجین با توجه به فرهنگ و آداب و سنت‌های آن‌ها؛
- برگزاری کلاس‌ها و دوره‌های آموزشی با هدف آشنایی زوجین با چالش‌ها و مشکلاتی که در جامعه وجود دارد؛
- به رابطه و اثرات‌گذاری شاخص‌های انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده با احساس مثبت به همسر و ملاک‌های همسرگزینی که مثبت و معناداری است، توجهی ویژه

شود؛ ازاین‌رو نهادهای مسئول بـرای تـداوم زنـدگی زناشـویی و آمـوزش زوجـین برنامه‌های لازم و تقویتی را برای زوجین بسترسازی کنند.

از محدودیت‌های پژوهش این بود که معلمان به‌دلیل مشغله کـاری فرصـت کـافی بـرای شرکت در پژوهش نداشتند؛ ازاین‌رو فرایند توزیع و جمع‌آوری داده‌هـا زمـان زیـادی طـول کشید. بسیاری از خانواده‌ها به‌دلیل شخصی بودن سؤال‌ها از پاسخ به آن خودداری کردند که این موضوع برای محقق محدودیت‌هایی ایجاد کرد؛ بنابراین این افراد از جامعهٔ آماری حذف شده و آزمودنی‌های دیگر جایگزین شدند.

تقدیر و تشکر

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد نویسنده اول است. از معلمان گرانقدر کـه در انجام این پژوهش با ما نهایت همکاری را داشتند، تشکر و قدردانی می‌شود.

کتابنامه

۱. اعظم‌آزاده، م.، و عبـادی آزمـون، س. م. (۱۳۹۲). رابطـه اختلـال اجتمـاعی، حمایـت اجتمـاعی و عزت‌نفس جوانان. *مجله مطالعات اجتماعی ایران*، *۷*(۲۲)، ۲۷-۳.

۲. پیری، م. (۱۳۹۷). نقش بخشش رنجش خاطر زناشویی و تفاو های معنای نقش جنسی در رضایت زناشویی معلمان متأهل شهرستان زاهدان. *فصلنامه خانواده و پژوهش*، *۳۹*، ۱۰۹-۱۲۸.

۳. حسین خانی نائینی، ه.، جان بزرگی، م.، و مهرام، ب. (۱۳۹۳). بررسی نظریـه‌هـای همسـرگزینی و نقد آن‌ها با تکیه بر منابع اسلامی و روان‌شناسی. *روانشناسی و دین*، *۱*(۲۵)، ۳۲-٤٦.

٤. خادمی، ع.، و صادقیان، م. (۱۳۹۱). بررسی معیارهای همسرگزینی برحسب معیارهای شخصیت در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی یزد. *فصلنامه زن و مطالعات خانواده*، *۵*(۱۷)، ٦۷-۹۰.

۵. خجیر، ی. (۱۳۹٦). آسیب شناسی استفاده از شبکه‌های اجتماعی و نرم افزارهـای تلفـن همـراه در خانواده های ایرانی (با تأکید بر نقاط قوت، ضعف، فرصـت و تهدیـد). *فصـلنامه شـورای فرهنگـی اجتماعی زنان و خانواده*، **۲۰** (۷۷)، ۱۱۰- ۱۳٦.

٦. خطیبی، ا. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر هریک از مؤلفه‌های سازگاری بر انسجام خانواده اقوان شهر همدان با رویکرد جامعه‌شناختی. *مجله جامعه شناسی ایران*، *۱٦*(۲)، ۱۳۵-۱٦۹.

۷. سلگی، ز. (۱۳۹۸). پیش‌بینی انسجام خانوادگی براساس رضایت جنسی، صمیمیت و احساسات مثبت نسبت به همسر در زوجین. *ششمین همایش ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی در ایران*، تهران.

۸. شاره، ح.، و اسحاق‌ثانی، م. (۱۳۹۷). نقش پیش‌بین شخصیت بامدادی شامگاهی، انعطاف‌پذیری شناختی و تنظیم شناختی هیجان در رضایت زناشوییِ زنان میانسال. *مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران*، *۲٤*(٤)، ۳۸٤-۳۹۹.

۹. شریفی، م.، کارسولی، س.، و بشلیده، ک. (۱۳۹۰). اثربخشی بازآموزی اسنادی در کاهش فرسودگی زناشویی و احتمال وقوع طلاق در زوجین متقاضی طلاق. *روان‌درمانی و مشاوره خانواده*، *۱*(۲)، ۲۱۲-۲۲۵.

۱۰. عطار، س.، و قادری، ز. (۱۳۹۷). رابطه معیارهای انتخاب همسر با کیفیت زندگی در زنان متأهل شهر شیراز. *همایش ملی آسیب‌های اجتماعی و روان‌شناختی*، فیروزآباد.

۱۱. عیسی‌نژاد، ا.، و هوشمند، ش. (۱۳۹۹). ملاک‌های انتخاب زوج برای روابط کوتاه مدت و بلندمدت: نقش جنسیت و رابطه‌های قبلی با جنس مخالف. *پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران*، *۹*(۲۹)، ۳۱-٥٤.

۱۲. کرمانی مامازندی، ز.، و رضایی، ع. م. (۱۳۹۵). پیش‌بینی شادکامی زوجین براساس هوش معنوی و سبک‌های عشق ورزی، نقش واسطه‌ای سازگاری زناشویی. *پژوهشنامه روان‌شناسی مثبت*، *۲*(٤)، ۷۹-۹۵.

۱۳. کلدی، ع. ر.، و غفوریان قالیباف، م. (۱۳۸۷). بررسی عوامل اجتماعی موثر بر معیارهای همسرگزینی. مجله جامعه‌شناسی معاصر، *۱*(۱)، ۱۵۵-۱۷۲.

۱٤. لعل‌بخش، پ.، سودانی، م.، و شفیع‌آبادی، ع. ا. (۱۳۹۰). بررسی اثربخشی آموزش مهارت‌های پس از ازدواج بر افزایش رضایت زناشویی زوجین. *علوم رفتاری*، *۳*(۱۰)، ۱۰۵-۱۳۰.

۱۵. منافی ف.، و دهشیری، غ. ر. (۱۳۹۸). نقش انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده و تنظیم عواطف در پیش‌بینی صمیمیت اجتماعی دانشجویان دختر. *رویش روان‌شناسی*، *۸*(۹)، ۲۰۹-۲۱٦.

۱٦. نجفعلی قندهاری، ا.، مختاری، س.، و برهـانی، خ. (۱٤۰۱). بررسـی تحـولی اثـر خلـق مثبـت بـر انعطاف‌پذیری شناختی و رابطه آن با خلاقیت. *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*، *١٦*(۲)، ۵۹-۸۱.

۱۷. یوسفی، ن.، و باقریان، م. (۱۳۹۰). بررسی ملاک‌های همسرگزینی و فرسودگی زناشویی بـه عنـوان متغیرهای پیش‌بین زوجین متقاضی طلاق و مایـل بـه ادامـه زنـدگی مشـترک. *فصـلنامه مشـاوره و روان‌درمانی خانواده*، *۱*(۳)، ۲۸٤-۳۰۱.

18. Ali Farnam (Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran.Corresponding Author.)
19. Allendorf, K., & Ghimire, D. J. (2013). Determinants of marital quality in an arranged marriage society. *Social Science Research*, *42*(1), 59-70.
20. Arce, E., Simmons, A. N., Stein, M. B., Winkielman, P., Hitchcock, C., & Paulus, M. P. (2009). Association between individual differences in self-reported emotional resilience and the affective perception of neutral faces. *Journal of Affective Disorders*, *114*(1-3), 286-293.
21. Averill, J. R. (2015). Emotion and anxiety: Sociocultural, biological, and psychological determinants. In *Emotions and anxiety (PLE: Emotion)* (pp. 99-142). New York: Psychology Press.
22. Barikani, A., Ebrahim, S. M., & Navid, M. (2012). The cause of divorce among men and women referred to marriage and legal office in Qazvin, Iran. *Health Science*, *4*, 184-191.
23. Çağ, P., & Yıldırım, İ. (2018). The mediator role of spousal self-disclosure in the relationship between marital satisfaction and spousal support. E*ducational Sciences: Theory & Practice*, *18*(3), 702-736.
24. Carr, K., & Kellas, J. K. (2018). The role of family and marital communication in developing resilience to family-of-origin adversity. *Journal of Family Communication*, *18*(1), 68-84.
25. Caughlin, J. P., & Huston, T. L. (2006). The affective structure of marriage (Chapter 8). In Vangelisti A. L., & Perlman, D. (Eds.), *The Cambridge handbook of personal relationships*. New York: Cambridge University Press.
26. Dixit, V., & Ramachandran, K. (2019). Transactional analysis: A marital therapy. *Indian Journal of Health and Wellbeing*, *10*(10), 362-367.
27. Ghanbari Panah, A., & Sharif Mustaffa, M. (2019). A model of family functioning based on cohesion, flexibility and communication across family life cycle in married women. International. *Journal of Psychology (IPA)*, *13*(2), 195-228.

28. Gilcksohn, J. (2010). Preferences in human mate selection. *Journal of Personality and Social Psychology*, *40*(3), 113-143.
29. Gillham, J. E., & Seligman, M. E. P. (1999). Footsteps on the road to a positive psychology. Behaviour *Reseacrh and Therapy*, *37*, 163–173.
30. Gottman, J. M. (2014). What predicts divorce? The relationship between marital processes and marital outcomes. *Journal of Marriage and Family*, *56*, 783.
31. Green, R. J., & Werner, P. D. (1996). Intrusiveness and closeness-caregiving: Rethinking the concept of family “enmeshment”. *Family process*, *35*(2), 115-136.
32. Jong, D. C., & Reis, H. T. (2016). Love and intimacy. *Encyclopedia of Mental Health* (2nd ed., Vol. 3, pp. 25-32). Waltham, MA: Academic Press.
33. Kurt, A. A., & Gunduz, B. (2020). The Investigation of relationship between irrational relationship beliefs, cognitive flexibility and differentiation of self in young adults. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, *49*(1), 28-44.
34. Lalonde, R. N., Hynie, M., Pannu, M., & Tatla, S. (2004). The role of culture in interpersonal relationships: Do second generation South Asian Canadians want a traditional partner? *Journal of Cross-Cultural Psychology, 35*, 503-524.
35. Li, N. P., & Kenrick, D. T. (2006). Sex similarities and differences in preferences for short-term mates: What, whether, and why. *Journal of Personality and Social Psychology*, *90*(3), 468-489.
36. Lingren, H. G. (2003). *G05-1269 creating sustainable families: Historical materials from university of nebraska-lincoln extension*. Retrieved from https://digitalcommons.unl.edu/extensionhist/551/
37. McDougal, L., Jackson, E. C., McClendon, K. A., Belayneh, Y., Sinha, A., & Raj, A. (2018). Beyond the statistic: Exploring the process of early marriage decision-making using qualitative findings from Ethiopia and India. *BMC Women's Health*, *18*(1), 1-16.
38. Najme Ariyan (Master of General Psychology, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Sistan and Baluchestan University, Zahedan, Iran.)
39. Noorani, M., Refahi, Z., & Gholtash, A. (2014). A comparison of propensity for marriage and emotional maturity between men and women. *Journal of Novel Applied Sciences*, *3*(12), 1371-1374.
40. Olcay Imamoğlu, E., Ads, M., & Weisfeld, C. C. (2019). What is the impact of choosing one’s spouse on marital satisfaction of wives and husbands? The case of arranged and self-choice Turkish marriages. *Journal of Family Issues*, *40*(10), 1270-1298.

41. O'Leary, K. D., & Turkewitz, H. (1981). A Comparative outcome study of behavioral marital therapy and communication therapy. *Journal of Marital and Family Therapy*, *7*(2), 159-169.
42. O'leary, K. D., Fincham, F., & Turkewitz, H. (1983). Assessment of positive feelings toward spouse. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 51*(6), 949-951.
43. Olson, D. H. (1999). Circumflex model of marital & family systems. *Journal of Family Therapy*, *22*, 144-167.
44. Olson, D. H. (2000). Circumplex model of marital and family systems. *Journal of Family Therapy*, *22*, 144-167.
45. Patrick, S., Sells, J. N., Giordano, F. G., & Follerud, T. R. (2007). Intimacy, differentiation, and personality variables aspredictors of marital satisfaction. *The Family Journal, 15*, 359-367.
46. Phillips, J. A., & Sweeney, M. M. (2005). Premarital cohabitation and marital disruption among White, Black, and Mexican American women. *Journal of Marriage and Family*, *67*(2), 296- 314.
47. Rector, R., Kirk, A., & Johnson, P. (2003). *The harmful effects of early sexual activity and multiple sexual partners among women*. Washington: The Heritage Foundation.
48. Reis, H. T., & Gable, S. L. (2003). Toward a positive psychology of relationships (Chapter 6). In *Keyes C.L.M., & Haidt, J. (Eds.), Flourishing: The positive person and the good life.* Washington: American Psychological Association.
49. Relationship between Criteria Marriage and Positive sense to the spouse: The Mediating Role Feelings of Family Adaptation and Cohesion
50. Sayyadi, F., Golmakani, N., Ebrahimi, M., & Saki, A. (2018). The relationship between sexual assertiveness and positive feelings towards spouse in married women. *Journal of Midwifery and Reproductive Health*, *6*(3), 1305-1310.
51. Selcuk, E., & Imamoglu, O. (2018). Cultural and self-related considerations in relationship well-being: With particular reference to marriage in Turkey. In *Psychology of marriage: An evolutionary and cross-cultural view* (pp. 89-105). Lanham: Lexington Books.
52. Shelton, H., & Gordon, T. (2008). Psychological adjustment and child depression in marital intimacy. *Journal of family Psychology*, *22*(5), 712-724.
53. Siegel, D. J. (2015). *The developing mind: How relationships and the brain interact to shape who we are*. New York: Guilford Publications.
54. Tenenhaus, M., Vinzi, V. E., Chatelin, Y-M., & Lauro, C. (2005). PLS path modeling. *Computational Statistics and Data Analysis*, *48*(1), 159-205.

55. Thomas, V., & Olson, D. H. (1993). Problem families and the Circumplex model: Observational assessment using the Clinical Rating Scale. *Journal of Marital & Family Therapy*, *19*, 159-175.
56. Vedes, A., Hilpert, P., Nussbeck, F. W., Randall, A. K., Bodenmann, G., & Lind, W. R. (2016). Love styles, coping, and relationship satisfaction: A dyadic approach. Pe*rsonal Relationships*, *23*(1), 84–97.
57. Wang, Y., Chen, J., & Yue, Z. (2017). Positive emotion facilitates cognitive flexibility: An fMRI study. *Frontiers in Psychology*, *8*, 1832.
58. Whisman, M. A., & Baucom, D. H. (2012). Intimate relationships and psychopathology. Clinical Child *Family Psychology Review*, *15*(1), 4–13.